

รายงานการวิจัย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี
Public Participation in Local Development Planning
of Nong Han District Management Organization, Udon Thani

สมบัติ ทัพธานี¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้ง และอาศัยอยู่ในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี โดยการสุ่มอย่างง่าย ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้จำนวน 397 คน สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของเซฟเฟ ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมพบว่าประชาชน มีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนพัฒนา

ท้องถิ่นในระดับปานกลาง เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้าน โดยเรียงลำดับของค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหา ในขณะที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อยจำนวน 2 ด้าน โดยเรียงลำดับของค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยรวมเมื่อจำแนกตามเพศ จำแนกตามช่วงอายุ จำแนกตามระดับการศึกษา จำแนกตามอาชีพ และจำแนกตามรายได้ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

¹ บัณฑิตศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

คำสำคัญ: การกำหนดปัญหา การตัดสินใจ การ
ดำเนินกิจกรรม การประเมินผล

ABSTRACT

The objective of this research was to study and compare public participation in local development planning of Nong Han District Management Organization, Udon Thani by classifying the subjects according to their age, education and income. 397 people who live in Nong Han District, Udon Thani, were selected by simple random sampling. For data analysis, Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) was utilized to analyze percentage of frequency, means, Standard Deviation, t-test, One-way ANOVA and Scheffe's Post hoc Comparison Method. The results were as follows: 1) Overall, it was found that the level of public participation in local development planning of Nong Han District Administration Organization, Udon Thani, was moderate. When considering in each dimension, it was found that people in the district participate in 'operation activity' and 'problem definition' highly. Meanwhile, there are two dimensions of lower public participation in local development planning, including 'participation in decision making' and 'evaluation'. 2) The results of comparison of public participation in local development planning of Nong Han District Administration Organization, Udon Thani were as followed: classifying that public participation

in local development planning from sex age education occupation and income was significantly different between males and females at 0.01

Key Word: Problem Definition, Operation Activity, Participation in Decision Making, Evaluation

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศไทยภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์นั้น การกำหนด ยุทธศาสตร์การพัฒนานั้น มีความจำเป็นต่อการนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อสร้างความเข้มแข็งภายในประเทศให้มีศักยภาพและสร้างความรู้ให้เป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรู้เท่าทัน และเสริมสร้างความเท่าเทียมกันของกลุ่มคนในสังคม รวมทั้งความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น เพื่อเป็นรากฐานการพัฒนาที่มั่นคง และเป็นการดำรงวิถีชีวิตของชุมชน ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพคน และสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้ควบคู่กับคุณธรรม การพัฒนาคนให้เป็นเลิศ โดยเฉพาะองค์ความรู้ ส่งเสริมให้คนไทยเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งภูมิปัญญาของท้องถิ่น ตั้งแต่ระดับประเทศ ระดับชุมชน อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่มั่นคง และยั่งยืนได้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550 : 10)

นับตั้งแต่การประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี พ.ศ.2540 เป็นต้นมา บทบาท อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมาก โดยรัฐธรรมนูญได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการกำหนดกรอบความเป็นอิสระในการปกครองตนเองและการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง ต่อมาได้มีการประกาศพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งได้กำหนดรูปแบบการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นอิสระมากขึ้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตัวเอง และให้มีอำนาจในการประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนดไว้ (กระทรวงมหาดไทย, 2548: 18) แต่ปัญหาและข้อจำกัดของการจัดทำแผนพัฒนา คือ ผู้บริหารองค์กรบริหารส่วนตำบลขาดวิสัยทัศน์ในการพัฒนา ไม่สามารถบอกเป้าหมายของ การพัฒนาหรือสภาพ ที่พึงปรารถนาได้ ขณะเดียวกันบุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ในการจัดทำแผนพัฒนา ทำให้แผนพัฒนาขององค์กรบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เน้นการพัฒนาเฉพาะโครงสร้างพื้นฐาน ละเลยการพัฒนาในด้านอื่นๆ โดยเฉพาะด้านสังคม ไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และยังขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน (สำนักงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น, 2543: 13-14)

องค์กรบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันมีหน้าที่ในด้านการ

บริหารงานชุมชนดูแลประชาชนในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ เพื่อให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข แต่ในการปฏิบัติงานนั้น จำเป็นจะต้องให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เพราะประชาชนผู้เป็นเจ้าของพื้นที่จะเป็นผู้รู้ปัญหา รู้ข้อมูลและรู้ความต้องการของท้องถิ่นตนเองอย่างแท้จริง และจากการปฏิบัติตามแผนพัฒนา ขององค์กรบริหารส่วนตำบลที่ผ่านมาปรากฏว่า จากฐานข้อมูลความจำเป็นขั้นพื้นฐาน (จปฐ.2) คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์กรบริหารส่วนตำบล ในพื้นที่อำเภอหนองหานยังไม่บรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์มาตรฐานของเครื่องชี้วัด ได้แก่ ประชาชนในครัวเรือนยังคิดสุรา การรับประทานอาหารที่ไม่มีคุณภาพและมาตรฐาน และการไม่เข้าร่วมกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นในหมู่บ้าน รองลงมา ร้อยละ 76.9 ได้แก่ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้าน และไม่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อผลประโยชน์ของชุมชน ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ เริ่มตั้งแต่การร่วมในการกำหนดปัญหา ร่วมในการตัดสินใจ ร่วมในการดำเนินกิจกรรม และร่วมในการประเมินผล

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์กรบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี เพื่อให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนอันจะนำไปสู่การแสวงหาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนใน

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี

2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป อาศัยอยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี 10 ตำบล กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยสูตรจากของทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ระดับ 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 397 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ แล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.96

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงานกับผู้นำหมู่บ้าน เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลและนัดหมายวันเวลาที่เข้าเก็บรวบรวมข้อมูล จนครบ 397 คน แล้วนำแบบสอบถามที่ตอบแล้วมาใช้เป็นข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ผลการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมุติฐานเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตามเพศ โดยการทดสอบค่าทีแบบอิสระ (t-test for Independent Samples) และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตามอายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance หรือ One-way ANOVA) และเมื่อพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ (Multiple Comparison) โดยวิธีการทดสอบของเชฟเฟ้ (Scheffe's Method) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร

ส่วนตำบลในเขตอำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในระดับปานกลาง เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 2 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหา ในขณะที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อยจำนวน 2 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เมื่อแยกพิจารณาทีละด้าน และเป็นรายชื่อคำถามสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหา โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ร่วมในการให้ข้อมูลหรือรวบรวมข้อมูลปัญหาในหมู่บ้าน/ตำบล รองลงมา คือ ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน/ตำบล และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในหมู่บ้าน/ตำบล

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ โดยภาพรวม การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย โดยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ร่วมแสดงความคิดเห็นเมื่อเกิดประเด็นความขัดแย้งในการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน/ตำบล รองลงมาคือ ร่วมในการวางแผน/โครงการ/กิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาในหมู่บ้าน/ตำบล และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ร่วมเป็นคณะกรรมการหรือเสนอชื่อบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นคณะ

กรรมการในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในระดับต่างๆ

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ร่วมทำกิจกรรมบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ตามแผนงานของหมู่บ้าน/ตำบล รองลงมาคือ ร่วมในกิจกรรมที่เป็นการปกป้องหรืออนุรักษ์แหล่งสาธารณะประโยชน์ และสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน/ตำบล และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ร่วมเป็นกรรมการหรือมีส่วนร่วมในการเสนอชื่อบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการในการจัดซื้อจัดจ้างตามโครงการ/กิจกรรม/ของ อบต.

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย โดยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ร่วมในการให้ข้อมูลผลการดำเนินโครงการ ตามแผนพัฒนาท้องถิ่น รองลงมาคือ ร่วมติดตามและสอบถามเกี่ยวกับโครงการต่างๆ เมื่อพบปัญหาต่อผู้บริหาร อบต. หรือสมาชิกสภา อบต. และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ร่วมเป็นกรรมการ หรือเสนอชื่อบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการประเมินผลโครงการ/กิจกรรม/ตามแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.

2. ผลการเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบ โดยจำแนกตามเพศ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่าประชาชน

มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้ง 4 ด้าน

2.2 ผลการเปรียบเทียบ โดยจำแนกตามอายุ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 ผลการเปรียบเทียบ โดยจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจและด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในทำนองเดียวกันด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหา ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน

2.4 ผลการเปรียบเทียบ โดยจำแนกตามอาชีพ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วม

ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 ทั้ง 4 ด้าน

2.5 ผลการเปรียบเทียบ โดยจำแนกตามรายได้ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้ง 4 ด้าน

สรุปและอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ สากล กุ์จันเงิน (2548) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลหนองใหญ่ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการพัฒนาท้องถิ่นนั้นถึงแม้ประชาชนจะมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงจุดสุดท้ายก็ตาม แต่เป็นเพียงการมีส่วนร่วมตามรูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเท่านั้น แต่สภาพความเป็นจริง การคิด การตัดสินใจ และการติดตามประเมินผลในการพัฒนาท้องถิ่นนั้น มักจะเป็นเรื่องของผู้นำท้องถิ่นและข้าราชการส่วนท้องถิ่นมากกว่า เนื่องจากประชาชนยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของตนเองในการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง ประกอบกับ

ค่านิยมที่เกรงใจ เกรงกลัวผู้นำท้องถิ่นและข้าราชการ จึงกลัวที่จะแสดงความคิดเห็น

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ พบว่ามีความแตกต่างกันทุกตัวแปร ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานของการวิจัย

จำแนกตามเพศ พบว่า เพศที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยรวมแตกต่างกัน โดยเพศชายมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับ กิตติมี บุญชูวิทย์ (2544) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชนในเขตจังหวัดขอนแก่น ในขณะที่ไม่สอดคล้องกับ ชูชาติ ผิวสว่าง (2548) พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน

จำแนกตามอายุ พบว่า ประชาชนที่มีช่วงอายุที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยรวมแตกต่างกัน สอดคล้องกับ ชูชาติ ผิวสว่าง (2548) ได้ทำการศึกษาวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ตำบลน้ำอ้อม อำเภอก้อวัง จังหวัดยโสธร

จำแนกตามการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยรวมแตกต่างกัน โดยพบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าประชาชนที่มีการศึกษาในระดับต่างๆ ทุก ซึ่งสอดคล้องกับ

แนวคิดของ บราวน์ (Brown, 1953: 59 อ้างถึงใน วิวัฒน์ ภูคะนองศรี, 2536: 111) ได้ศึกษาพบว่า ผู้ที่มีการศึกษาสูงมักจะเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมอย่างแข็งขันมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาค่ำกว่า นอกจากนี้ เสดสันและเวอร์เนอร์ (Nelson & Verner, 1960: 252 อ้างถึงใน วิวัฒน์ ภูคะนองศรี, 2536: 111) ได้ศึกษาพบว่า สมาชิกที่เข้าร่วมในกิจกรรมมักจะเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาสูง

จำแนกด้านอาชีพ พบว่า ประชาชนที่ประกอบอาชีพที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยรวมแตกต่างกัน โดยพบว่า ผู้ประกอบอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทุกกลุ่มอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ กิตติมี บุญชูวิทย์ (2544) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชนในเขตจังหวัดขอนแก่น

จำแนกตามรายได้ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ สมศักดิ์ น้อยนคร (2551) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดอุดรดิศถ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอหนองหาน ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดพัฒนาท้องถิ่นของตนเองอย่างแท้จริง โดยจัดให้มีโครงการหรือกิจกรรมการพัฒนา และให้ประชาชนมีส่วน

ร่วมคิด หรือวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาของตนเอง โดยองค์การบริหารส่วนตำบลอาจให้การสนับสนุนงบประมาณอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วม หรือมีการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น ปัญหาและความต้องการของประชาชนในหมู่บ้านเป็นประจำ พร้อมทั้งนำผลการประชุมไปสู่การตัดสินใจอันเป็นการจุด

ประกายให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้ได้รับทราบข้อมูลในเชิงลึก ซึ่งสามารถนำมาปรับปรุงและพัฒนาระบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงมหาดไทย. (2548). การจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อสาธิตศึกษาดินแดน.
- กิตติมี บุญชูวิทย์. (2544). การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชนในเขตจังหวัดขอนแก่น. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชูชาติ ผิวสว่าง. (2548). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ตำบลน้ำอ้อม อำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร. กรุงเทพฯ: ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- วิวัฒน์ ภูกะนองศรี. (2536). การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สากล ภูจันทร์เงิน. (2548). การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลหนองใหญ่ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2545-2549). กรุงเทพฯ: สุตรไพศาล
- สำนักงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น. (2543). คู่มือปฏิบัติงาน เรื่องการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพฯ: อสาธิตศึกษาดินแดน.
- สมศักดิ์ น้อยนคร. (2551). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดอุตรดิตถ์. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองชนบท มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์